OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

2012 Rhif 740 (Cy.100)

TIROEDD COMIN, CYMRU

Rheoliadau Tiroedd Comin (Gorchmynion Dadgofrestru a Chyfnewid) (Trefniadau Interim) (Cymru) 2012

Gwnaed - - - -	*7 Mawrth 2012*
Gosodwyd gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru - -	*8 Mawrth 2012*
Yn dod i rym - -	*1 Ebrill 2012*

Mae Gweinidogion Cymru, drwy arfer y pwerau a roddwyd i Gynulliad Cenedlaethol Cymru fel yr awdurdod cenedlaethol priodol gan adrannau 17(3), 24(1) a (2)(m) a 59(1) o Ddeddf Tiroedd Comin 2006(**1**), ac sydd bellach yn arferadwy ganddynt hwy(**2**), yn gwneud y Rheoliadau canlynol:

Enwi, cychwyn a chymhwyso

1.—(1) Enw'r Rheoliadau hyn yw Rheoliadau Tiroedd Comin (Gorchmynion Dadgofrestru a Chyfnewid) (Trefniadau Interim) (Cymru) 2012.

(2) Daw'r Rheoliadau hyn i rym ar 1 Ebrill 2012.

(3) Mae'r Rheoliadau hyn yn gymwys o ran Cymru.

Cwmpas a dehongli

2.—(1) Mae'r Rheoliadau hyn yn gymwys pan fo Gweinidogion Cymru, neu berson a benodwyd ganddynt, wedi caniatáu cais o dan adran 16 o Ddeddf 2006 ac wedi gwneud gorchymyn o dan adran 17 o Ddeddf 2006 o ganlyniad i ganiatáu'r cais hwnnw.

(2) Yn y Rheoliadau hyn—

ystyr "awdurdod cofrestru tiroedd comin" ("*commons registration authority*") yw awdurdod cofrestru o dan Ddeddf 1965;

ystyr "Deddf 1965" ("*the 1965 Act*") yw Deddf Cofrestru Tiroedd Comin 1965(**3**);

(**1**) 2006 p.26. Mae adran 61(1) yn cynnwys diffiniadau o "appropriate national authority" a "regulations".

(**2**) Trosglwyddwyd swyddogaethau Cynulliad Cenedlaethol Cymru i Weinidogion Cymru yn rhinwedd adran 162 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (p. 32) a pharagraff 30 o Atodlen 11 i'r Ddeddf honno.

(**3**) 1965 p.64. Yn unol ag erthygl 4(1) o Orchymyn Deddf Tiroedd Comin 2006 (Cychwyn Rhif 2, Darpariaethau Trosiannol ac Arbedion) (Cymru) 2012 (O.S. 2012/739 (Cy.99) (C.19)), hyd nes daw adran 1 o Ddeddf 2006 i rym, rhaid dehongli cyfeiriadau yn adrannau 16 neu 17 o Ddeddf 2006, at gofrestru tir fel tir comin neu fel maes tref neu bentref, fel cyfeiriadau at gofrestru tir felly o dan Ddeddf 1965, a rhaid trin gorchymyn o dan adran 17 o Ddeddf 2006 fel gorchymyn sy'n gwneud yn ofynnol bod yr awdurdod cofrestru tiroedd comin yn diwygio'r cofrestri a gynhelir gan yr awdurdod yn unol â Deddf 1965.

ystyr "Deddf 2006" ("*the 2006 Act*") yw Deddf Tiroedd Comin 2006;

ystyr "Cofnod Enghreifftiol" ("*Model Entry*") a ddilynir gan rif yw'r cofnod enghreifftiol sy'n dwyn y rhif hwnnw yn Rhan 1 o Atodlen 2 i'r Rheoliadau Cyffredinol neu Ran 1 o'r Atodlen i'r Rheoliadau hyn(**4**);

ystyr "Cofnod Safonol" ("*Standard Entry*") a ddilynir gan rif yw'r cofnod enghreifftiol sy'n dwyn y rhif hwnnw yn Rhan 2 o'r Atodlen i'r Rheoliadau hyn, neu gofnod sydd â'r un effaith o ran ei sylwedd(**5**);

mae "cofrestr tir comin" ("*register of common land*") a "cofrestr meysydd tref neu bentref" ("*register of town or village greens*") yn cyfeirio at y cofrestri a gynhelir gan awdurdod cofrestru tiroedd comin yn unol ag adran 3 o Ddeddf 1965;

ystyr "gorchymyn dadgofrestru" ("*deregistration order*") yw gorchymyn i awdurdod cofrestru tiroedd comin o dan adran 17(1) o Ddeddf 2006 (ac eithrio gorchymyn dadgofrestru a chyfnewid);

ystyr "gorchymyn dadgofrestru a chyfnewid" ("*deregistration and exchange order*") yw gorchymyn i awdurdod cofrestru tiroedd comin o dan adran 17(1) a (2) o Ddeddf 2006;

ystyr "y Rheoliadau Cyffredinol" ("*the General Regulations*") yw Rheoliadau Cofrestru Tiroedd Comin (Cyffredinol) 1966(**6**), ac ystyr "rheoliad Cyffredinol" ("*General Regulation*") a ddilynir gan rif yw'r rheoliad sy'n dwyn y rhif hwnnw yn y Rheoliadau Cyffredinol;

mae i "uned cofrestr" ("*register unit*") yr ystyr a roddir i "register unit" yn Rheoliad Cyffredinol 10.

Dadgofrestru y tir a ryddheir

3. Pan fo awdurdod cofrestru tiroedd comin yn cael gorchymyn dadgofrestru neu orchymyn dadgofrestru a chyfnewid, rhaid iddo ddiwygio'r uned cofrestr sy'n cynnwys y cofrestriad o'r tir a ryddheir yn ei gofrestr o diroedd comin neu'i gofrestr o feysydd tref neu bentref, yn unol â Chofnod Safonol 11.

Cofrestru tir cyfnewid

4.—(1) Pan fo awdurdod cofrestru tiroedd comin yn cael gorchymyn dadgofrestru a chyfnewid, mae darpariaethau canlynol y rheoliad hwn yn gymwys, yn ddarostyngedig i unrhyw ddarpariaethau yn y gorchymyn sy'n pennu'r modd y mae'r tir cyfnewid i gael ei gofrestru.

(2) Caiff yr awdurdod cofrestru gofrestru'r tir cyfnewid—

(a) drwy ddiwygio'r uned cofrestr yn ei gofrestr o dir comin neu'i gofrestr o feysydd tref neu bentref sy'n cynnwys y cofrestriad o'r tir rhyddhau; neu

(b) drwy fewnosod uned cofrestr newydd mewn perthynas â'r tir cyfnewid.

(3) Os yw'r awdurdod cofrestru yn cofrestru'r tir cyfnewid drwy ddiwygio'r uned cofrestr sy'n cynnwys y cofrestriad o'r tir rhyddhau, rhaid i'r awdurdod wneud hynny yn unol â Chofnod Safonol 12.

(4) Os yw'r awdurdod cofrestru yn cofrestru'r tir cyfnewid drwy fewnosod uned cofrestr newydd mewn perthynas â'r tir cyfnewid, mae paragraffau (5) i (9) yn gymwys.

(5) Rhaid i'r awdurdod cofrestru ddilyn Cofnod Enghreifftiol 4 mor agos ag y bo modd, gyda pha bynnag amrywiadau ac addasiadau sy'n ofynnol yn yr amgylchiadau, a chan—

(**4**) Mae Cofnodion Enghreifftiol 1-22 wedi eu cynnwys yn y Rheoliadau Cyffredinol, a Chofnodion Enghreifftiol 23-32 (nas cyfeirir atynt yn y Rheoliadau hyn) yn O.S. 1968/989, 1970/1371 a 1972/437.
(**5**) Mae'r Cofnodion Safonol 1-10 i'w cael yn y Rheoliadau Cyffredinol ac O.S. 1968/989, 1972/437 a 1990/311.
(**6**) O.S. 1966/1471, y gwnaed diwygiadau iddo nad ydynt yn berthnasol i'r Rheoliadau hyn.

(a) rhoi'r geiriau "Registered pursuant to an order under section 17 of the Commons Act 2006.", yn lle'r frawddeg sy'n dechrau "Registered pursuant to application"; a

(b) hepgor y geiriau "(Registration provisional.)".

(6) Mae paragraffau (2) i (6) o Reoliad Cyffredinol 10 yn gymwys i'r cofrestriad.

(7) Mae paragraffau (4) i (8) o reoliad 9 o Reoliadau Cofrestru Tiroedd Comin (Gwrthwynebiadau a Mapiau) 1968(**7**) d(newidiadau o ran mapiau cofrestr amodol) yn gymwys, yn darostyngedig i'r addasiadau canlynol—

(a) rhaid dehongli cyfeiriadau at "new map" ("map newydd") fel cyfeiriadau at unrhyw fap a gymerir i'w ddefnyddio at ddibenion y rheoliad hwn;

(b) yn hytrach na'r raddfa a bennir ym mharagraff (4), rhaid paratoi pob map newydd ar Fap Ordnans o raddfa ddim llai nag 1:2,500 os oes un ar gael, ac ym mhob achos, ddim llai nag 1:10,000; ac

(c) mae paragraff (7) yn gymwys fel pe bai'r gair "provisional" wedi ei hepgor.

(8) Rhaid i bob map newydd a gymerir i'w ddefnyddio gael ei stampio gan yr awdurdod cofrestru a'i lofnodi ar ran yr awdurdod, a bydd y map wedyn yn ffurfio rhan o'r gofrestr.

(9) Mae'r gofyniad ym mharagraff (8), am i awdurdod cofrestru stampio map newydd, yn ofyniad am beri bod argraff o stamp swyddogol yr awdurdod cofrestru, fel y'i disgrifir yn Rheoliad Cyffredinol 3, yn cael ei gosod ar y map, a rhaid i'r argraff honno gynnwys y dyddiad y'i gosodir.

Cofrestru hawliau comin dros dir cyfnewid

5.—(1) Pan fo awdurdod cofrestru tiroedd comin, yn unol â gorchymyn dadgofrestru a chyfnewid, yn cofrestru tir cyfnewid drwy fewnosod uned cofrestr newydd mewn perthynas â'r tir hwnnw, mae'r darpariaethau canlynol yn gymwys, yn ddarostyngedig i unrhyw ddarpariaethau yn y gorchymyn sy'n pennu'r modd y mae hawliau comin i'w cofrestru fel rhai arferadwy dros y tir cyfnewid.

(2) Os oedd hawliau comin, yn union cyn dadgofrestru'r tir rhyddhau, wedi eu cofrestru fel rhai arferadwy dros y tir rhyddhau ac nid unrhyw dir arall, rhaid i'r awdurdod cofrestru gofrestru'r hawliau hynny fel rhai arferadwy dros y tir cyfnewid, drwy ddilyn Cofnod Enghreifftiol 7 mor agos ag y bo modd, gyda pha bynnag amrywiadau ac addasiadau sy'n ofynnol yn yr amgylchiadau, a chan hepgor o golofn 4 y geiriau o "except" ymlaen i'r diwedd.

(3) Os oedd hawliau comin, yn union cyn dadgofrestru'r tir rhyddhau, wedi eu cofrestru fel rhai arferadwy dros ddarn o dir a gyfansoddir o'r tir rhyddhau (Darn A) a thir arall (Darn B), rhaid i'r awdurdod cofrestru gofrestru'r hawliau hynny fel rhai sy'n arferadwy dros y tir cyfnewid yn ychwanegol at barhau'n arferadwy dros Ddarn B, yn unol â Chofnodion Enghreifftiol 33 (mewn perthynas â Darn B) a 34 (mewn perthynas â'r tir cyfnewid) gyda pha bynnag amrywiadau ac addasiadau sy'n ofynnol yn yr amgylchiadau.

Gwybodaeth am ddiwygiadau yn y cofrestri

6. Pan fo awdurdod cofrestru tiroedd comin wedi diwygio ei gofrestri yn unol â gorchymyn dadgofrestru neu orchymyn dadgofrestru a chyfnewid, rhaid iddo roi hysbysiad ysgrifenedig o'r ffaith honno, gan gynnwys manylion o'r diwygiad a wnaed, i'r canlynol—

(a) y ceisydd am y gorchymyn; a

(b) Gweinidogion Cymru, neu'r person a benodwyd ganddynt, a wnaeth y gorchymyn.

(**7**) O.S. 1968/989 fel y'i diwygiwyd gan O.S. 1990/311. Diwygiwyd hefyd gan offerynnau eraill, nad ydynt yn berthnasol i'r Rheoliadau hyn.